

Azərbaycan palçıq vulkanlarının diyarı hesab olunur. Ölkəmizdə palçıq vulkanlarının ən çox yayıldığı ərazi Abşeron yarımadası, Şamaxı-Qobustan, Aşağı Küryan çökəkliyi, Bakı arxipelaqı və Gürcüstan sərhədləridir. Bu baxımdan Azərbaycan Yer kürəsində palçıq vulkanlarının unikal və klassik inkişaf regionu kimi tanınıb. Azərbaycan dünyada palçıq vulkanlarının nadir və klassik inkişaf regionu kimi tanınır.

Palçıq vulkanları üçün "Qılinc"

Qobustan kəndinin ərazisində yaradılan Palçıq Vulkanları Turizm Kompleksi Azərbaycanın daha bir üstünlüyünü dünyaya tanıdacaq

zərənin açılması, burada turistlərə gəzinti üçün əlverişli şərait yaradan 3 müxtəlif vulkan qrupunun olması, Qobustan qoruğunun yaxınlığında yerləşməsi kimi amillər ərazinin turistik önəmini daha da artırır. Ərazi məhz Qobustan qoruğuna yaxın olduğu üçün seçilib. Burada əlavə, tikililər olmadığından turistlər təbiətlə rahatlıqla təmasa girə bilərlər. "Qobustan ölkəyə gələn turistlərin ən çox ziyarət edilən turizm zonasıdır. Bura gələn qonaqların imkanı var ki, həm Qobustanı ziyarət edəsinlər, həm yolustu başqa tarixi abidələrə, məsələn, Bibiheybətə baxsınlar, həm də sonrayollarını palçıq vulkanlara davam edəsinlər".

Eyni zamanda "Ginnesin rekordlar kitabı"na düşmüş dünyanın ən böyük palçıq vulkanı da məhz bu ərazidədir. "Torağay" vulkanı pliosen-eopleystosen suxurlarından təşkil olunmuş eyniadlı antiklinalin şimal-şərq qanadının tavan hissəsini mürəkkəbləşdirən ümumqafqaz və antiqafqaz istiqamətli qırılmaların kəsişmə düyünündə yerləşir: "Qılinc" palçıq vulkanları kompleksindən "Torağay" palçıq vulkanı açıq-aydın görünür. "Torağay" isə Azərbaycanın və dünyanın ən hündür palçıq vulkanı, həmçinin nəhəng və relyef baxımından yaraşıqlı vulkanlarından biridir. Qobustanın cənubunda yerləşir. Vulkanın hündürlüyü 407 metr, vulkan krateri isə 150 metr diametredir. Vulkanın fəaliyyəti 1841-ci ildən

və qobularla kəsik-kəsikdir. Sonuncular vulkanın dabanına doğru genişlənərək şaquli divarlar yaradıblar. Konusun zirvəsində 5- hündürlüklü halqavari bəndlə haşiyələnmiş 500- diametrində krater yerləşir. Vulkanın bünövrəsinin sahəsi 10 kv. km, palçıq brekçiyasının orta qalınlığı, püşkürmə məhsulunun ümumi həcmi isə 350 mln. kub.m-ə çatır.

V.Şükürov Abşeron yarımadası, Şamaxı ərazisi və digər regionlarda palçıq vulkanların olmasına baxmayaraq, bu ərazinin turizm kompleksi üçün seçilməsinin səbəblərini belə izah edir: "Palçıq vulkanlarını geoloji baxımdan ortalama 4

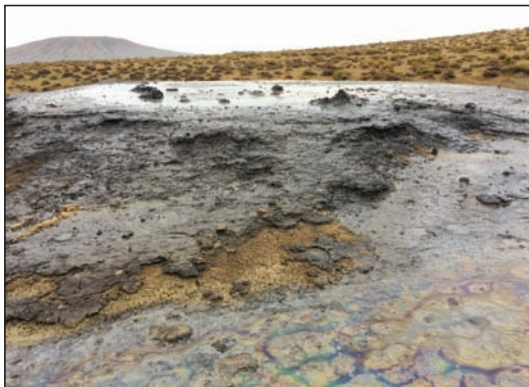
olar. Hətta 80-ci illərdə bəzi poliklinikalarımızda bu təcrübədən istifadə edilib. Hazırda biz də müalicəvi palçıq vulkanlarının gillərindən istifadə etməyi planlaşdırırıq. Hesab edirik ki, bu kontekstdə ölkədə tam olmasa da, qismən müalicəvi turizmi inkişaf etdirmək olacaq. Müalicəvi turizmin tam şəkildə inkişafı üçün balneoloji kurort qurulmalıdır. Bu, gələcəyin planlarıdır".

Mütəxəssisin sözlərinə görə, kompleks zəngin və maraqlı infrastruktura malik olacaq. Burada turistlərin rahatlığı üçün lazımi şərait yaradılacaq. Belə ki, sahəsi 12 hektar olan kompleksdə kvadrotsikl ərazisi, piyada yürüş yolları, zipline və baxış qülləsi, avtodayanaçaq, suvenir dükanı, eləcə də müalicəvi vannalar, kafe nəzərdə tutulur. Konsepsiyaya görə, kompleksin binası yuxarıdan krater kimi görünəcək. Əraziyə gedən yol infrastrukturunun qurulması üçün Qobustan qoruğundan

"Qılinc" və ətraf ərazilərdəki vulkanlara gediş-gəlişi təmin edəcək, eləcə də Bakı-Qobustan-Palçıq vulkanları turizm klasterinin yaranması ilə nəticələncək 20 kilometrlik yolun çəkilişi planlaşdırılır. Başlanğıcını Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstan dövlət sərhədi avtomobil yolunun Qobustan qəsəbəsi ərazisindən götürən yeni yolun digər hissəsində isə hazırda torpaq yatağı və yol əsasının inşası işləri davam etdirilir.

"Ərazidə kompleks işlərin görülməsi nəzərdə tutulub. Burada emalatxana da fəaliyyət göstərəcək. Uşaqlar üçün ustad dərsləri keçiriləcək. İnanırıq ki, kompleks turistlərin böyük marağına səbəb olacaq. Yeni kompleksin yaradılması bir daha ölkəmizin turizm potensialının yüksək olduğunu göstərir. Burada mövcud olan imkanlar həm daxili, həm də beynəlxalq turizmin inkişafı üçün geniş perspektivlər açır. Dövlətimiz təbiətin bəxş etdiyi bu imkanlardan səmərəli şəkildə bəhrələnərək turizmin davamlı inkişafı üçün geniş tədbirlər həyata keçirir". Gələcəkdə də ATA tərəfindən digər palçıq vulkanlarının ərazilərinin tədqiq edilməsi, turizm komplekslərinin yaradılması, müalicəvi turizm adı ilə tanınması və s. üçün işlərin görülməsi planlaşdırılır. Proqnozlar postpandemiya dövründə turistlərin Azərbaycana daha böyük marağ göstərəcəyini deyir. Ölkəmizin dünyaya özünün bir çox ərazisini yeni turizm destinasiyası kimi təqdim etməsi və bu istiqamətdə görülmə işlər Azərbaycan turizminə böyük marağın yaranacağından xəbər verir. İşğaldan azad edilən torpaqlarımızın turistik imkanlarını da əlavə etsək, gələcək iqtisadiyyatımıza artımlardan danışmaq olar. Təbii ki, ortaya işlər qoyulandan və mükəmməl təqdimatlardan sonra...

başlayaraq qeydə alınır. Torağay vulkanı 1841-1950-ci illərdə 6 dəfə püşkürüb".

Vulkan ətraf relyefin hamarlanmış formaları fonunda kəskin surətdə seçilir və özlüyündə kəsik konus görünüşlü iri dəyirmi yüksəkliyə cavab verir. Onun yamacları zirvədən dabanə doğru şaxələnən çoxsaylı radial yarıqan

katəqoriyaya bölmək olar. Bizim seçdiyimiz ərazidə onun uc qrupu mövcuddur. Azərbaycan həm dənizdə sualtı palçıq vulkanları, həm də quruda palçıq vulkanları olan unikal bir yerdir. Belə üstünlüyü dünyaya tanıtmamaq günah olardı. Ona görə qərara gəldik ki, bu imkandan istifadə edək. Bu, Azərbaycanda turistik baxımdan istifadəyə verilən ilk vulkanik ərazidir. Turizm kompleksinin yaradılmasının əsas məqsədi təbii sərvətimiz olan palçıq vulkanlarının turizm imkanlarını və təbliğatını həyata keçirməkdən ibarətdir". V.Şükürov qeyd edir ki, palçıq vulkanların bəzilərinin palçıqlarından tibbdə istifadə olunduğundan ərazidəki vulkanlardan da bu məqsədlə istifadə nəzərdə tutulur: "Məsələn, "Bahar" palçıq vulkanı var. "Böyük Bahar", "Bala Bahar" palçıq vulkanlarının palçıqları əməliyyatdan sonrakı kəsik yerlərini 90 faiz müalicə edir və sağaldır. Təəssüf ki, bütün palçıq vulkanlarından çıxan gillərin tərkibi öyrənilməyib. Amma əldə edilən nəticələrə görə, bəzilərinin palçıqlarından tibbdə istifadə etmək